

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

มาตรการทางอาญาสำหรับผู้กระทำผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบในปัจจุบันนี้ จากการศึกษาค้นคว้า ในต่างประเทศมีรูปแบบของมาตรการที่นำมาปรับใช้กับกรณีนี้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งได้แก่ จำคุก ปรับ ชดใช้ความเสียหาย ริบทรัพย์สิน มาตรการควบคุมความประพฤติในระหว่างการคุมประพฤติหรือพักการลงโทษ เช่น การจำกัดการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ การควบคุมสอดส่องการใช้งานคอมพิวเตอร์ การทำงานบริการสังคม รวมถึงมาตรการกักขังในที่อยู่อาศัย และควบคุมด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ มาตรการทางอาญาสำหรับผู้กระทำผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบในต่างประเทศเหล่านี้ เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรการทางอาญาของไทยแล้วมีความเหมือนและแตกต่างกันหลายประการ กล่าวคือ

ประการแรก โทษจำคุกเป็นมาตรการลงโทษที่กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบในหลาย ๆ ประเทศบัญญัติไว้เป็นบทลงโทษหลัก ยกตัวอย่างเช่น ออสเตรเลีย แคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมนี สหรัฐอเมริกา อังกฤษและญี่ปุ่น เป็นต้น เช่นเดียวกับบทบัญญัติของไทยซึ่งได้กำหนดโทษจำคุกไว้เป็นบทลงโทษในฐานความผิดเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบ

ประการที่สอง โทษปรับเป็นมาตรการลงโทษหลักที่กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบในต่างประเทศมีบัญญัติไว้เช่นเดียวกันกับโทษจำคุก ตัวอย่างประเทศที่บัญญัติโทษปรับเป็นมาตรการลงโทษ เช่น ฝรั่งเศส จีน อินเดีย มาเลเซีย สิงคโปร์ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น เช่นเดียวกันกับประเทศไทยซึ่งบัญญัติโทษปรับไว้เป็นมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบอัตราโทษปรับขั้นสูงสุดซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายของแต่ละประเทศ เช่น ฝรั่งเศส อังกฤษ สิงคโปร์หรือมาเลเซีย จะเห็นว่าระดับของอัตราโทษปรับของประเทศดังกล่าวสูงกว่าระดับของอัตราโทษปรับของประเทศไทยอย่างเห็นได้ชัด

ประการที่สาม มาตรการริบทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบเป็นมาตรการหนึ่งที่ศาลในประเทศสหรัฐอเมริกา นำหลักกฎหมายว่าด้วยเรื่องการริบทรัพย์สินทางอาญา (criminal forfeiture) มาใช้กับกรณีนี้โดยวิธีการริบเครื่องคอมพิวเตอร์และ

อุปกรณ์เชื่อมต่อของผู้กระทำความผิดให้ตกเป็นของรัฐ ซึ่งมาตรการนี้ตามกฎหมายไทยมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33

ประการที่สี่ มาตรการเพื่อคุ้มครองความประพฤติ หรือเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติในต่างประเทศมีรูปแบบที่นำมาใช้กับกรณีการกระทำผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น การควบคุมหรือจำกัดการเข้าถึงหรือใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต การทำงานบริการสังคม ซึ่งเมื่อเทียบกับมาตรการทางอาญาของไทยแล้วมาตรการดังกล่าวข้างต้นมีรูปแบบเช่นเดียวกับเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56

ประการสุดท้าย มาตรการกักขังในที่อยู่อาศัยและควบคุมด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เป็นมาตรการที่ต่างประเทศนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบทั้งในส่วนของกระบวนการก่อนการพิจารณาคดีและในฐานะของเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติในระหว่างการคุมประพฤติหรือพักการลงโทษ และตามกฎหมายไทยมาตรการดังกล่าวอาจนำมาปรับใช้กับกระบวนการยุติธรรมได้โดยในช่วงก่อนการพิจารณาหรือในระหว่างสอบสวนอาจนำมาใช้ในรูปแบบของการขังนอกเรือนจำ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/1 และในกระบวนการหลังการพิจารณาอาจนำมาปรับใช้ได้โดยอาศัยบทบัญญัติในมาตรา 24 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่อย่างไรก็ตามมาตรการนี้เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาหรือประเทศอังกฤษ ถือว่าเป็นมาตรการที่ยังใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมของไทย ประกอบกับการนำมาใช้จะต้องอาศัยทั้งทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ รวมถึงอุปกรณ์เครื่องมือและงบประมาณเป็นจำนวนมาก

มาตรการทางอาญาที่จำเป็นแก่ผู้กระทำความผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบ เมื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรการที่มีในต่างประเทศกับมาตรการทางอาญาของไทยแล้ว จะเห็นว่ามีรูปแบบของมาตรการที่สอดคล้องกันหลายรูปแบบ ซึ่งได้แก่ โทษจำคุก ปรับ ริบทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำผิด และมาตรการเพื่อควบคุมความประพฤติในระหว่างการคุมประพฤติ แต่อย่างไรก็ตามการนำมาตรการดังกล่าวมาปรับใช้กับผู้กระทำความผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบนั้นจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษ ลักษณะความผิด รวมถึงสภาพของตัวผู้กระทำความผิดควบคู่กันไปด้วยเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้การนำเอามาตรการดังกล่าวมาใช้นั้นมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริง ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางที่จำเป็นสำหรับมาตรการซึ่งนำมาปรับใช้กับผู้กระทำความผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบในประเทศไทย ดังนี้

โทษจำคุกและโทษปรับ เป็นมาตรการหลักที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของไทย โดยโทษดังกล่าวควรนำมาปรับใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีแรงจูง

ใจในการกระทำผิดเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางการเงิน อย่างไรก็ตามแม้ว่ามาตรการดังกล่าวจะเป็นมาตรการที่จำเป็นแก่ผู้กระทำผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบ แต่การนำมาปรับใช้กับกรณีนี้ควรมีแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมกับกรณีนี้ด้วย กล่าวคือ การจำคุกผู้กระทำผิดซึ่งเป็นอาชญากรคอมพิวเตอร์ ผู้เขียนเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการในการจำกัดการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในระหว่างที่ถูกคุมขังด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเรือนจำบางแห่งอาจมีกิจกรรม หรืองานฝึกหัด หรือบริการใด ๆ ซึ่งหากยอมให้ผู้ต้องขังที่เป็นอาชญากรคอมพิวเตอร์ใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้ ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อการตัดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำย่อมไม่อาจบรรลุผลได้

กรณีการริบทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งในกรณีนี้ได้แก่ คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต วัตถุประสงค์ในการลงโทษนี้ คือ ต้องการตัดโอกาสในการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินดังกล่าวเพื่อการกระทำความผิดต่อไปในอนาคต ผู้เขียนเห็นว่า การนำเอามาตรการดังกล่าวมาใช้กับผู้กระทำผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบ ไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อตัดโอกาสหรือยับยั้งพฤติกรรมในการกระทำผิดได้ ทั้งนี้เนื่องจากสังคมในยุคนี้อาจยังมีช่องทางอื่น ๆ อีกมากมายที่เอื้อประโยชน์ต่อการก่ออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ได้อย่างง่ายดาย ถึงแม้ว่าผู้กระทำผิดจะถูกริบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ไป หรือไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นของตนเองก็ตาม ผู้กระทำผิดยังคงสามารถอาศัยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์จากสถานที่บริการอื่น ๆ เช่น ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ ห้องสมุดหรือตามสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อกลับเข้าสู่วงจรของการกระทำผิดซ้ำได้โดยง่าย แนวทางในการตัดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำ ผู้เขียนเห็นว่าควรมุ่งเน้นการควบคุมหรือจำกัดการเข้าถึงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อันเป็นปัจจัยหลักของการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มากกว่าที่จะยึดหรือริบเครื่องมือในการกระทำผิดซึ่งไม่อาจตัดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำได้อย่างแท้จริง

การคุมความประพฤติผู้กระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นแนวทางที่ผู้เขียนเห็นว่าเป็นมาตรการทางอาญาที่จำเป็นแก่ผู้กระทำผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบอีกประการหนึ่ง ทั้งนี้สังเกตได้จากเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติผู้กระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในต่างประเทศซึ่งกำหนดเงื่อนไขไว้อย่างละเอียดและเข้มงวดมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตามมาตรการดังกล่าวสำหรับประเทศไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ หน่วยงานด้านการคุมประพฤติควรที่จะต้องเตรียมพร้อมรับมือกับการคุมความประพฤติผู้กระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การเตรียมพร้อมเช่นว่านี้เริ่มตั้งแต่การพัฒนาบุคลากร พนักงานคุมประพฤติให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคดีการ

กระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานทั้งในขั้นตอนของการสืบเสาะและพินิจ การเสนอรายงานพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษและเลือกใช้วิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับจำเลยเป็นรายบุคคล การกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติผู้กระทำความผิด ผู้เขียนเห็นว่าพนักงานคุมประพฤติควรศึกษาแนวทางหรือรูปแบบจากตัวอย่างคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อนำมาปรับใช้กับคดีในประเทศไทยตามความเหมาะสมในแต่ละคดี ยกตัวอย่างเช่น การทำงานบริการสังคม โดยให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสในการบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคมด้วยวิธีการนำเอาความรู้ความสามารถเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของผู้กระทำความผิดมาก่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งวิธีการนี้นอกจากจะทำให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสในการบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสังคมแล้ว ยังส่งผลให้ผู้กระทำความผิดได้เห็นคุณค่าของตนเองในการนำเอาความรู้ที่ตนมีมาใช้ในแนวทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคม เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้กลับตนเป็นคนดีของสังคมต่อไป และนอกจากนี้ยังต้องมีการพัฒนาตลอดไปจนถึงขั้นตอนของการควบคุมสอดส่องพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติในระหว่างการคุมประพฤติด้วย โดยจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพของพนักงานคุมประพฤติในด้านการใช้เทคโนโลยีในการควบคุมสอดส่องพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังต้องเตรียมพร้อมในด้านของอุปกรณ์เครื่องมือในการปฏิบัติงานทั้งในด้านนิติวิทยาศาสตร์และการควบคุมสอดส่องการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของผู้ถูกคุมความประพฤติด้วย

ประการสุดท้าย นอกเหนือจากมาตรการบังคับทางอาญาทั่ว ๆ ไป เช่น โทษจำคุก ปรับ ริบทรัพย์สิน หรือมาตรการเพื่อคุ้มครองความประพฤติ ซึ่งศาลอาจนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดฐานเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบแล้ว ศาลควรมีมาตรการเสริมเพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดควบคู่กันไปด้วย ตัวอย่างเช่น กำหนดให้ผู้ปกครองและครูอาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมความประพฤติด้านการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดให้นายจ้างใหม่รับทราบก่อนรับเข้าทำงาน หรือกำหนดห้ามไม่ให้เข้าร่วมหรือมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มแฮกเกอร์ทั้งในทางกายภาพและทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

พฤติกรรมของอาชญากรคอมพิวเตอร์มีความสลับซับซ้อนและมีลักษณะที่แตกต่างไปจากอาชญากรทั่ว ๆ ไป ประกอบกับในปัจจุบันนี้ยังมีการศึกษาและข้อมูลเกี่ยวกับคนกลุ่มนี้น้อยมากเมื่อเทียบกับผู้กระทำความผิดในรูปแบบอื่น การนำมาตรการทางอาญามาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดดังกล่าวจะต้องมีการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนถึง

ความเหมาะสมของมาตรการนั้น ๆ ทั้งนี้ในอนาคตอาจจะต้องมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมถึงประสิทธิภาพและความสัมฤทธิ์ผลของมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้อย่างจริงจัง เพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลซึ่งเต็มเปี่ยมไปด้วยศักยภาพในการประกอบอาชีพการงานทางคอมพิวเตอร์นี้จะไม่กลับไปสู่วงจรของการกระทำผิดซ้ำอีก